

**СЕКЦІЯ 7. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ**

УДК 06.35.31

О.М. Берестецька*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя***ФОРМУВАННЯ КАТЕГОРІЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ
В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ****О.М. Berestetska****CATEGORIES OF UNIT COST IN A MARKET ECONOMY**

Собівартість продукції в економічних науках, в тому числі й в обліку, відноситься до основних категорій, оскільки під поняттям «категорія» розуміють вказування, свідоцтво про певні явища чи процеси, що відбуваються у реальній дійсності. Категорія «собівартість» відображає форму прояву вартості продукції і відноситься до опорного пункту пізнання. Собівартість продукції виражає найсуттєвіші зв'язки між елементами системи виробництва, в якій ресурси перетворюються у готову продукцію. Категорія «собівартість продукції» повинна бути гнучкою і рухливою залежно від зміни умов процесу виробництва, тому закономірним є постійне уточнення сутності і змісту цього поняття на кожному історичному етапі розвитку економіки.

Зрозуміло, що собівартість відображає спожиті ресурси в їх кількісному й ціновому вираженні, але вона акумулює різнорідні затрати (матеріальні, енергетичні, трудові, інформаційні, грошові тощо) в єдиному грошовому вимірнику.

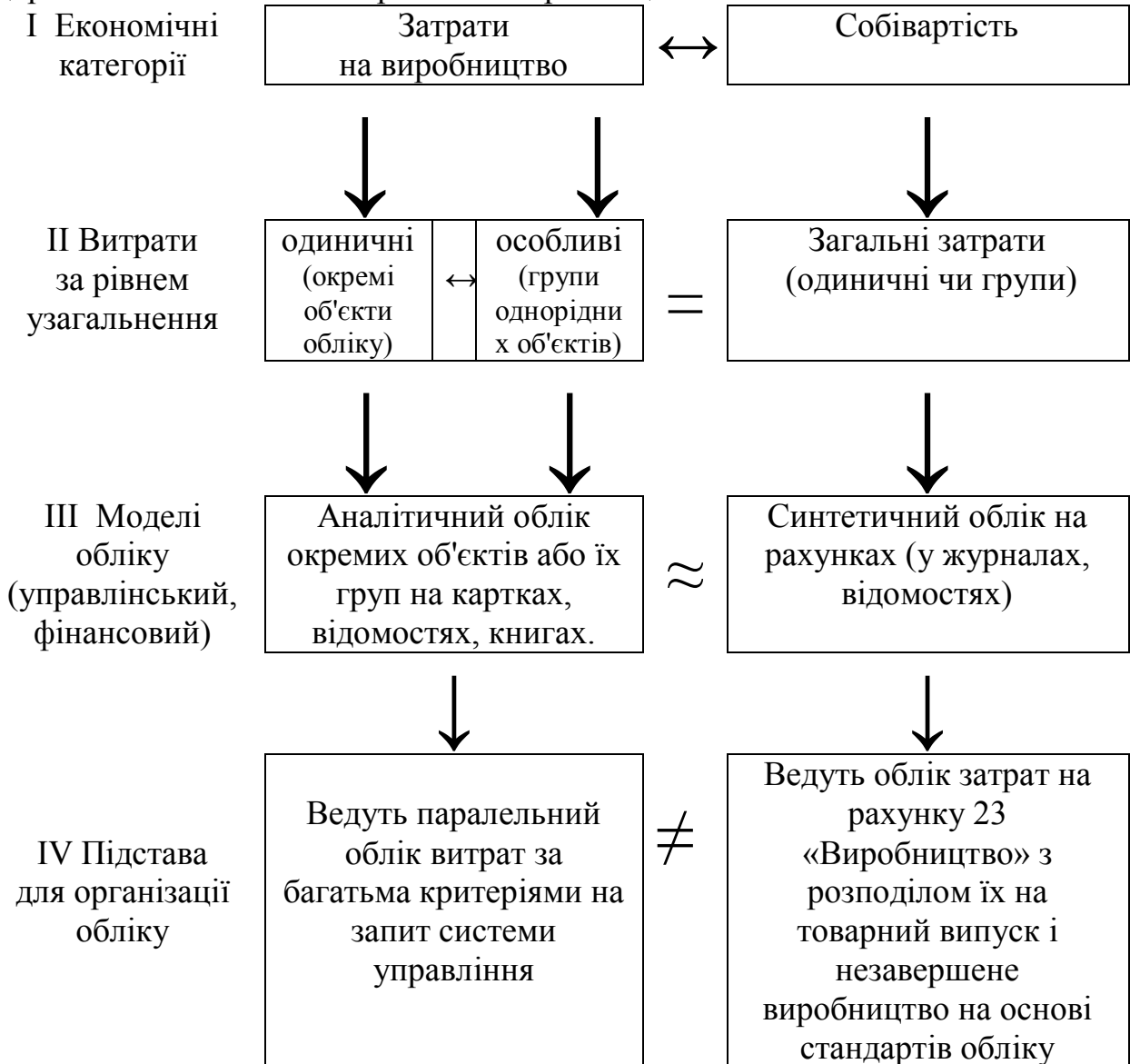
Затрати ресурсів співвідносяться з собівартістю як одиничне із загальним. Так, окремі об'єкти дійсності (матеріали, паливо, малоцінні предмети, основні засоби, оплата праці) відрізняються своєю особливістю, а їх групи мають спільні та загальні риси, які надають їм ознак категорії особливого.

Спожиті ресурси об'єднуються в категорії загального, оскільки загальні риси і властивості притаманні не лише вузьким групам об'єктів, коли вони виступають як особливе, а й усім предметам і явищам і тоді вони виступають як загальне.

Отже, одиничне проявляється у назвах ресурсів, що фіксують у документах на витрачання для виробничих потреб, потім документи узагальнюють у розрізі груп ресурсів, які стають категорією особливого, а в собівартості продукції ресурси виробництва, об'єднані категорією загального.

Перехід одиничного в особливе, а особливого в загальне, чи навпаки, виділення у загальному особливого та одиничного означає діалектичний зв'язок і єдність, а відмінності між ними відносні.

На рис.1. показано, що витрати на виробництво і собівартість продукції, як економічні категорії, взаємопов'язані, оскільки сума одиничних витрат, зафіксованих у масиві документів, або сума особливих затрат, згрупованих за певними критеріями на основі масиву документів, дорівнюють загальним затратам на виробництво.

Примітки: Знак ↔ означає взаємопов'язаність на основі стандартів обліку;

= тотожність за сумою;

≈ приблизна орієнтовна тотожність;

≠ відсутність тотожності.

Рис.1. Взаємозв'язок затрат на виробництво і собівартості продукції (розроблено автором)

Одиничні, особливі та загальні витрати тотожні, оскільки одиничні входять у склад особливих, а вони, у свою чергу, входять до складу загальних.

Моделі обліку для одиничних та особливих витрат базуються на аналітичному аспекті з організацією обліку за індивідуальними характеристиками окремих об'єктів чи їх однорідних груп, а загальні витрати синтезують на рахунках фінансового обліку.

Підставою для організації управлінського обліку служать критерії поділу затрат та запити менеджерів на необхідну для них інформацію, а у фінансовому обліку – стандарти та вибір варіанту, передбаченого в обліковій політиці підприємства.

УДК 338

О.В. Бондаренко

Вінницький національний аграрний університет

**КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА РИЗИКІВ ВПРОВАДЖЕННЯ
ВИРОБНИЦТВА БІОЕТАНОЛУ НА СПИРТОВИХ ЗАВОДАХ**

O. Bondarenko

**COMPREHENSIVE ASSESSMENT OF RISK IN PRODUCTION
BIOETHANOL AT THE ALCOHOLIC FACTORY**

В складних економічних умовах особливо важливим є питання прискорення розвитку виробництво альтернативних видів палива (зокрема біоетанолу). Вчені-економісти вважають, що виготовлення біопалива є вигідним для української економіки.

Перспективним напрямком підвищення ефективності розвитку спиртової промисловості є перепрофілювання спиртозаводів, виробничі потужності яких завантажені не в повній мірі, на виробництво біопалива на основі сировинних відходів, зокрема меляси. Щороку Україна експортує біля 200 тис. т. в країни, де вона використовується як сировина для біоетанолу – високооктанової кисневмісної добавки до бензинів. Спрямування недозавантажених потужностей спиртових заводів на виробництво біоетанолу-сирцю з подальшою переробкою в біоетанол забезпечить збереження робочих місць, збільшення надходжень податків до місцевих бюджетів та раціональне використання післяспиртової барди на відгодівлю худоби.

Впровадження виробництва біоетанолу на спиртзаводі можна віднести до інновацій, тобто як комплекс дій, спрямованих на створення, виробництво і поширення нового виду продукції. Прийняття рішення відносно інноваційної діяльності передбачає наявність альтернативних варіантів, оцінювання як самих альтернатив, так і ризиків, пов'язаних з ними. При